

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.08.1983, sp. zn. 1 Cz 15/83, ECLI:CZ:NS:1983:1.CZ.15.1983.1

Číslo: 40/1985

Právní věta: Dohodne-li se organizace s občanem o zhotovení věci určité jakosti a zhotoví věc nižší jakosti, je tu dán (za splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 49 odst. 1 nebo 2 o. z.) důvod pro odstoupení od smlouvy občanem pro omyl. Stejně by bylo možné postupovat v tom případě, kdyby sice jakost zhotovované věci nebyla dohodnuta, avšak jakost zhotovené věci by byla nižší než jakost obvyklá. Ustanovení § 40a o. z. se vztahuje i na posouzení platnosti smluv o službách uzavřených před 1. 4. 1983, jde-li o cenu, která nebyla při uzavření smlouvy určena podle cenových předpisů.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 30.08.1983

Spisová značka: 1 Cz 15/83

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odstoupení od smlouvy, Právní úkony, Služby, Smlouva o dílo

Předpisy: 40/1964 Sb. § 40a

§ 229

§ 263

§ 49

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně uvedly v žalobě, že v roce 1977 uzavřely se žalovanou organizací smlouvy o zhotovení kožichů na zakázku. Protože kvalita zhotovených kožichů neodpovídala uzavřené smlouvě a také vyúčtované ceny kožichů neodpovídaly jejich kvalitě, domáhaly se žalobkyně žalobou jednak určení neplatnosti uzavřených smluv, jednak vrácení plnění z těchto smluv.

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem zamítl žalobu o určení, že smlouvy o zhotovení věci na zakázku uzavřené mezi žalobkyněmi a žalovanou organizací 1. 6. 1977 jsou neplatné, a o uložení povinnosti organizace vrátit první žalobkyni částku 6078,83 Kčs a druhé žalobkyni částku 5287,81 Kčs proti vrácení zhotovených kožichů. Dále bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Doplňujícím rozsudkem okresní soud v Hodoníně rozhodl, že žalobkyně jsou povinny nahradit čs. státu – okresnímu soudu v Hodoníně náklady řízení ve výši 102,- Kčs, a to každá z nich částkou 51,- Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku. Své rozhodnutí ve věci odůvodnil soud prvního stupně tím, že žalobkyně uplatnily nárok související s vadami zhotovených kožichů, a to opožděně po

uplynutí záruční doby. Pokud pak šlo o tvrzenou neplatnost uzavřených smluv, soud prvního stupně dospěl dále k závěru, že nebyl prokázán důvod neplatnosti spočívající v nesprávné ceně zhotovených kožichů.

K odvolání žalobkyň krajský soud v Brně svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (ve znění doplňujícího rozsudku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Své rozhodnutí odůvodnil v podstatě stejně jako soud prvního stupně. Navíc dodal, že nebylo prokázáno, že žalobkyně při uzavírání smluv jednaly v omylu a že by tak byly splněny podmínky pro odstoupení od smlouvy podle ustanovení § 49 o. z.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 231 odst. 1 o. z. platí, že není-li při uzavření smlouvy o poskytnutí služby možno určit cenu pevnou částkou, musí být určena odhadem. Po provedení služby je pak třeba službu v rámci ceny určené odhadem zúčtovat a určit tak konečnou cenu pevnou částkou. Tato konečná cena služby určená pevnou částkou musí odpovídat obecně závazným cenovým předpisům (§ 229 o. z.).

Z toho vyplývá, že pokud žalovaná organizace v rozporu s obecně závaznými předpisy určila konečnou cenu zhotovených kožichů pevnou částkou, jejíž výše neodpovídala zejména jakosti použité kožešiny, jejímu množství nebo rozsahu provedených prací, porušila takovým postupem ustanovení § 229 o. z. Porušení citovaného ustanovení mělo před 1. 4. 1983 vzhledem k ustanovení § 39 o. z. za následek absolutní neplatnost smlouvy o službě. Dnem 1. 4. 1983 však nabyl účinnosti zákon č. 131/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník a upravují některé další majetkové vztahy, jenž v souvislosti s porušením ustanovení § 229 o. z. zakotvil v právní úpravě relativní neplatnost právního úkonu (§ 40a odst. 1 o. z.). Vzhledem ke zpětným účinkům novely občanského zákoníku (§ 507a odst. 1 a 4 o. z.) by proto v případě, kdyby žalovaná organizace při určení konečné ceny kožichů pevnou částkou porušila ustanovení § 229 o. z., bylo třeba hledět na smlouvy uzavřené mezi žalobkyněmi a žalovanou organizací jako na neplatné pouze za předpokladu, že se žalobkyně dovolaly neplatnosti těchto právních úkonů (§ 40a o. z.). Pokud by se žalobkyně (za předpokladu, že existuje rozpor mezi cenou zhotovených kožichů a obecně závaznými cenovými předpisy) dovolaly relativní neplatnosti uzavřených smluv, bylo by nutno posoudit právní vztahy mezi žalobkyněmi a žalovanou organizací z hlediska ustanovení § 457 odst. 1 o. z. o vzájemném vracení plnění.

Pokud by se žalobkyně nedovolaly relativní neplatnosti uzavřených smluv o zhotovení kožichů na zakázku nebo pokud by pro takový právní úkon nebyly dány dostatečné důvody, bylo by třeba při posouzení žalobního návrhu přihlédnout k ustanovení § 263 o. z., z něhož vyplývá, že organizace je povinna zhotovit věc podle objednávky. Soud by se proto musel zabývat tím, zda při uzavření smluv byla dohodnuta určitá jakost kožichů, a pokud dohodnuta nebyla, tedy i obvyklou jakostí kožichů objednávaného druhu, zhotovených na zakázku.

Jestliže totiž organizace dohodne s občanem zhotovení věci určité jakosti a zhotoví věc nižší jakosti, je tu (za podmínek obsažených v ustanovení § 49 odst. 1 nebo 2 o. z.) dán právní důvod pro odstoupení občana od smlouvy pro omyl. Stejně by bylo možné (za podmínek uvedených v § 49 odst. 1 nebo 2 o. z.) postupovat v případě, kdyby jakost zhotovené věci nebyla dohodnuta a bylo by třeba vycházet z obvyklé jakosti věcí zhotovených na zakázku, avšak jakost zhotovené věci by byla nižší než jakost obvyklá.

V obou těchto případech by pak bylo úkonem soudu posoudit, zda žalobkyně učinily takový projev vůle, který lze vykládat (§ 35 odst. 2 o. z.) jako odstoupení od smlouvy ve smyslu ustanovení § 49

odst. 1 nebo 2 o. z.

Protože v projednávané věci dosud provedené důkazy nepostačují pro jednoznačný závěr ve smyslu toho, co bylo shora uvedeno, bude zapotřebí doplnit dokazování podrobným výslechem žalobkyň a pracovníka žalované organizace, který s nimi jednal při uzavření smluv, jakož i listinnými důkazy o tom, co bylo dojednáno o jakosti objednaných kožichů. Dále pak bude třeba vyžádat znalecký posudek znalce z oboru ekonomiky (ceny a odhady) ohledně správnosti výše konečné ceny kožichů a případně i znalce z oboru kůže a kožešin o jejich jakosti (popřípadě i ohledně toho, jaká je obvyklá jakost kožichů objednaného druhu, zhotovovaných na zakázku).

Vzhledem k tomu, že soudy obou stupňů vycházely z nesprávného právního názoru a zabývaly se věcí především v rámci odpovědnosti žalované organizace za vady a v důsledku toho nezjistily skutečný stav věci potřebný pro posouzení žalobního návrhu z hlediska platnosti uzavřených smluv o zhotovení kožichů na zakázku, popřípadě z hlediska odstoupení žalobkyň od těchto smluv pro omyl, porušily svými rozsudky zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 49 odst. 1, 2, § 229 a § 263 o. z.